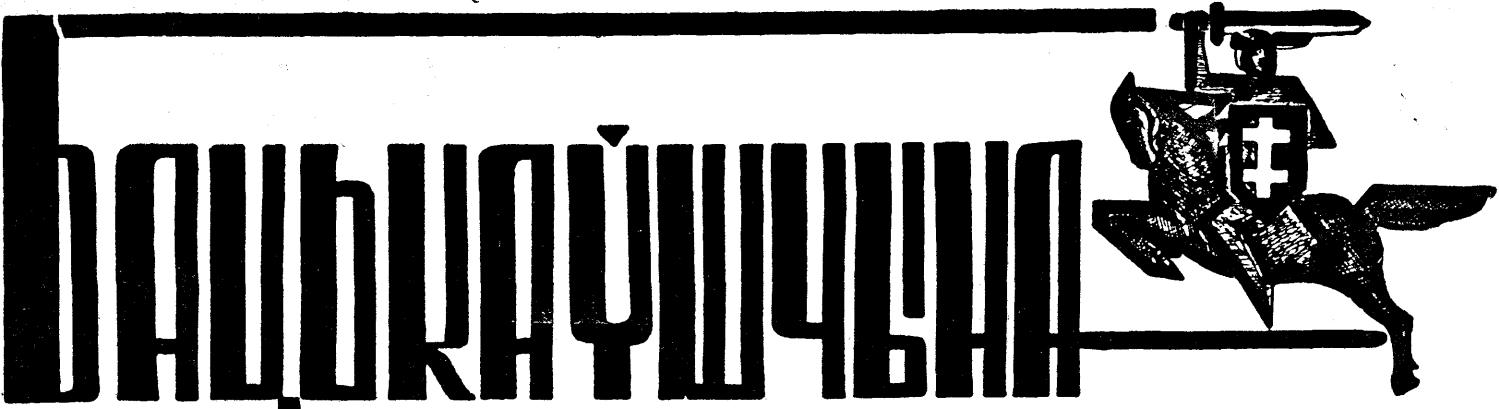

ГАЗЕТА Выходзіць раз у тыдзень — ЦАНА 30 Н. ФЭН.

LE JOURNAL BIELORUSSIEN „LA PATRIE“	DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „DAS VATERLAND“	THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER „THE FATHERLAND.“
--	---	---

№ 3 (439)

Нядзеля, 18 студзеня, 1959 г.

ГОД ВЫДАЊНЯ 13

Масква актывізуецца

1959 год пачаўся пад знакам савецкай актыўнасці. Ужо ў першыя дні, Хрушчоў, як рутынаваны жанглер, выкінуў з рукава тры мячкі й пусціў іх у рух. Гэта былі: міжпланетная ракета, Мікаян і праект мірнай умовы з Нямеччынай.

Першая касмічная ластаўка — балышавіцкая ракета мела большае прапагандовае значэнне чымся практычнае. Проста паліцэла ў міжпланетныя прасторы й шукай ветру ў полі. Навет савецкія вучоныя не дагаварыліся адносна ейнага лёсу: можа ўвойдзе ў сонечную арбіту й станецца штучнай плянэтай, можа згарыць далятаючы да сонца, можа зляціць у нязмерныя прасторы. Затое шуму й рэкламы нарабілі шмат, а Масква не абняхайвае зрабіць з гэтага палітычны капітал: «вось вам перавага перадавага сацыялістычнага ладу над капіталістычным!» Навяжна, што 80% памешканняў у Савецкім Саюзе ня маюць каналізацыі, але ракеты й спутнікі лётаюць...

Амаль адначасна — ракета выляцела ў космас, а Мікаян — у Амэрыку, быццам-бы з прыватнай візытай... наведваць свайго прыяцеля й свайго пасла Меншыкава. Запраўды ўзварушваючы прыклад прыяцель!

Уся гэтая камедыя была добра выражэна ў развітанай, навет, падобна былі цяжкасці з атрыманнем амерыканскай візы для турыста Мікаяна, і толькі, бачна праз практычна нейкага высокага ўладаўца з Дзяржаўнага Дэпартаменту, Мікаян, усё-ж візу атрымаў.

Вельмі сумлеўна, ці хто-небудзь падвергнуў гэтыя казачкі для дарослых дзяцей, аднак няма сумлеўна, што гэтая «прыватная» візіта выклікала вялікае запікаўленне й крыху непакое: што «турысты» Мікаян будзе прапанаваць падчас «прыватных» сустрэчаў у Дзяржаўным Дэпартаменце і ў Белым Доме?

Афіцыйна праклямаваны ў тэзісах дакладу Хрушчова да XXI з'езду КПСС пераход СССР да «практычнага збудавання камунізму» знаходзіць сваё адлюстраванне ўва ўсіх галінах палітычнага жыцця СССР. Новы этап развіцця СССР, г. зн. гэтак званае «разгортванне будаўніцтва камуністычнага грамадства» закрануў таксама й існуючае ў СССР крымінальнае заканадаўства. 25-га сьнежня 1958 г. сесія Вярхоўнага Савету СССР зацвердзіла рад законаў, якія, паводля савецкае вэрсіі ў далейшым «... прызначаны адыграць важную ролю ў замацаванні сацыялістычнай законнасці і правапарадку...» («Известия», 26.12.1958).

Матывуючы свае пастановы тым, што «новы этап» і «новыя заданыя развіцця» «... патрабуюць ад усіх савецкіх людзей высокай арганізаванасці і дысцыпліны, смага прытрымоўвання законаў і нормаў паводзінаў», і што дзейныя да гэтага часу асноўныя прынцыпы крымінальнага заканадаўства, які і шматлікія іншыя крымінальныя законы, былі прынятыя больш за трыццаць гадоў таму і ўжо ўстарэлі, сесія зацвердзіла: I) «Асновы крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік», II) «Закон аб крымінальнай адказнасці за дзяржаўныя праступствы», III) «Закон аб крымінальнай адказнасці за ваенныя праступствы», IV) «Асновы заканадаўства аб судовым ладзе СССР, саюзных і аўтаномных рэспублік», V) «Палажэнне аб ваенных трыбуналах», VI) «Асновы крымінальнага судаводства СССР і саюзных рэспублік».

Пакідаючы з боку аналізу новых законаў з гледзішча юрыдычнага, у гэтым артыкуле мы спынімся толькі на палітычным значэнні іх і некаторых прычынах, якія выклікалі іх.

Нікому не сакрэт, што Масква ўважае годным сябе толькі аднаго партнёра — ЗША, на іншых-жа глядзіць крыху зверху й крыху праз пальцы. Хрушчоў хацелася-б пагутарыць з Айзэнгаў-эрам у інтымным tête à tête або ў чатыры вочы, бо перакладчык ня лічыцца. Вось-жа магчыма, што Мікаян мае заданне запрапанаваць і падрыхтаваць такое рандэву.

У Амэрыцы Мікаян захоўваецца вельмі вытрымана і тактоўна: не зашмат хваліцца сваімі ракетамі й спадарожнікамі, таксама не зашмат вымагае. Мікаян — уроджаны гандляр, ён прапануе Амэрыканцам як найбольш гандляваць з СССР, ламаць лёд узаемных недавераў, папшыраць культурнае супрацоўніцтва, лепш пазнаваць адзін другога.

Мікаян цвёрдзіць, што нікаяя зязлэная заслона ня існуе, а як прыклад гэтага ён-бы мог падаць сваю «прыватную» візіту: савецкі ўрад не рабіў яму ніякіх перашкодаў ехаць у Амэрыку, ня гледзячы на тое, што там Мікаян можа зрабіць «Ай чуз фрыдом...» Праўда, Мікаян мусіў прызнацца, што балышавікі заглушаюць і будуць заглушаць заходнія радыёперадачы, але-ж гэтага, што ў хвалі заходняга радыё ўрываюцца пілы й жорны, нельга ўважаць зязлэнай заслонай... У Амэрыцы Мікаян надзвычай шчыры, ён кажа: «Ня праймаецца, што Мікаян часам запімае вымагае. Гандляр заўсёды просіць большую цану, чымся спадзеецца атрымаць». Адным словам — бізнэсмен і сымпатычны.

У такой атмасферы турыстычнае падарожжа Мікаана магло-б быць ідэальным, каб у гэтую гармонію прыкрым скрыгатам ня ўрываўся эмігрант з падкамуністычных краінаў, якія маюць з Мікаянам крывавае разрахункі. Вось-жа, дзе толькі высокі госьць ня зьявіцца, яго авацыяна сустракаюць гнілымі яй-

камі ды іншым сьмеццём, а перадусім крыкам: «Мікаян, вон з крывавамі рукамі з Амэрыкі!»

Вось і прыкрасць... Сам прэзідэнт мусіў умяшчацца ў гэтую справу, ды зьявляюцца з заклікам, каб не рабілі госьцю гэтакай кацінай музыкі. — Не памагло. Затое Мікаян мае добрую лекцыю дэмакратыі, а сьвет мае нагоду ўбачыць яшчэ адзін парадокс: Правадэр сусветнага пралетарыята едзе на банкет да мільянера Гтона, які яго вітае разгорнутымі рукамі й бутэлькамі шампанскага, а па дарозе пралетар'ят вітае «пралетарскага» правадэра сьціснутымі кулакамі, гнілымі яйкамі й крыкам: «Мікаян, вон з Амэрыкі!» Запраўды парадокс! Мікаян робіць міну, што гэтага ня бачыць, аднак мусіць чуцца зьявляюцца. Якія вынікі дасць гэтая ягоная турыстыка, праўдападобна пакажа недалёкая будучыня.

Трэцім ластаўкай актывізацыі Масквы ёсць праект мірнай умовы з Нямеччынай. Няшмат чаго новага ён уносіць у мэрытум справы, бо Масква ня мае намеру напрымушана рабіць уступства. Ад папярэдніх падобных мамэнтаў ён розніцца лагяднейшым тонам, няма там ультыматумаў і маханьня кулакамі. Усё-ж гэты праект няпрыемальны для Захаду, а перадусім для Заходняй Нямеччыны, аб чым і заявіў бо-... ўрад. Затое Маскоўскія чар'ячкі... ланкоў сустрэлі праект з энтузіязмам.

Можна спадзеецца, што заходнія савецкі адкінуць гэты новы — хача і ня новы праект, аднак у сувязі зь ім паўстане дыпламатычная мітусня, да чаго, здаецца, імкнецца Масква. Мікаян-жа сказаў: «купім — ня купім, а патаргаватца можам».

Такім чынам новы год пачаўся жыва ў актыўнай атмасферы. Шкада толькі, што як заўсёды, ініцыятыва ў руках Масквы...

пс

БОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЫ-ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКИ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BACKAUSČYNA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačkausčyna“ („Das Vaterland“), (13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 19, Bothmerstr. 14
Цана: Нямеччына: на год — 14,— м.; 6 м-цаў — 7,50 м.; 3 м-цы — 4,25 м.; ЗША і Канада: на год — 8,— д.; 6 м-цаў — 4,50 д.; 3 м-цы — 2,50 д.; 1 нумар — 0,20 д. Ангельшчына й Аўстралія: 39 шыл.; 21 шыл.; 12 шыл.; 1 шыл. Бельгія: 210 фр.; 120 фр.; 75 фр.; 5 фр. Францыя: 800 фр.; 450 фр.; 250 фр.; 20 фр. Аргентына: 80 пэз.; 45 пэз.; 25 пэз.; 2 пэз. Перасылка лётніцкай поштай каштуе падвойна. Падвойныя нумары каштуюць падвойна. Падвойныя нумары газэты разам з «Каласкамі» ўважаюцца за падвойныя.

Банковае konto: Zeitung „Bačkausčyna“, Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

Новы беларускі голас у эфіры

Нядаўна Гішпанскае Нацыянальнае Радзё ў сваё штодзённае праграмы ў замежных мовах улучыла перадачы ў беларускай мове. Такім чынам, ня ўлічваючы розных аказійных аднаразовых выступленьняў Беларусаў праз радзё і ў тэлевізіі розных краінаў, беларускі голас у некамуністычным сьвеце здабыў яшчэ адну — будзем спадзявацца — трывалую пазыцыю. Да гэтага часу ў вольным сьвеце беларускі голас падаецца рэгулярна ў эфір (штогодніце) праз ватыканскую радыястанцыю і адну з радыястанцыяў Нью-Ёрку, і (штодзённа) праз радзё «Вызваленне».

Радыёперадачы ў беларускай мове вядуцца, разумеда, і на Бацькаўшчыне — у БССР. Аднак сваім аднабаковым, неаб'ектыўным, прапагандовым зьместам яны ня могуць даць беларускаму жыхарству на Бацькаўшчыне ні праўдзівай інфармацыі аб тым, што адбываецца ў сьвеце, ні бесстаронняга асьвятленьня праблемаў падсавецкага жыцця, ні магчымасці аб'ектыўнага абмеркаваньня нацыянальных праблемаў беларускага народу як ў гістарычным разрэзе, гэтак і сучасным. Да гэтага, значна частка ўсяго часу перадачаў радыёсеткі гэтак званай «суверэннай» і «незалежнай» беларускай савецкай «дзяржавы» займаюць пераклады з Масквы ў расейскай мове, ня лічачы ўжо расейскага рэпартажу ў маскоўскіх праграмах.

Закрануўшы пытаньне беларускасці радыёперадачаў у БССР трэба адзначыць, што апошнім часам у моўнай палітыцы кампартыі на Беларусі заўважылася пэўнае адступленьне ад традыцыйнай практыкі. Мае на ўвазе нядаўня мянскія ўрачыстасці з нагоды саракагодзьдзя БССР, дзе афіцыйныя партыйныя і ўрадавыя прадстаўнікі БССР, у прыватнасці «насландоў» іншых рэспублік і самога Хрушчова, выступалі пабеларуску. Цяжка, аднак, спадзявацца, што гэтае зьявішча станецца пачат-

кам зьмены партыйнай палітыкі ў нерасейскіх рэспубліках у галіне мовы наагул і ў радыёперадачах — у прыватнасці. Гэты факт трэба хутчэй расцэньваць, як жэст, разьлічаны на прапагандовы эфэкт, што, маўляў, пасля сарака год свайго існаваньня, «суверэнная» і «незалежная» беларуская савецкая дзяржава мае запраўды нешта беларускае...

Улічваючы вышэйсказанае, наша палітычная эміграцыя зусім правільна робіць часта неспаспэшылі натуру, каб слова праўды даходзіла на Бацькаўшчыну зь некамуністычнага сьвету, да гэтага — запраўдынае, вольнае беларускае слова, і зусім зразумела, што кажная ўдача ў гэтым напрямку ўсіх нас вельмі цешыць. З такім пачуцьцём была сустрачана й вестка аб распачацы беларускіх радыёперадачаў празь Гішпанскае Нацыянальнае Радзё.

Было-б, аднак, памылковым думаць, што, дзёчыны на чужой тэрыторыі, карыстаючыся зь неабходнай матэрыяльнай і тэхнічнай падтрымкай спрыяючых нам дзяржаўных і прыватных дзейнічаў чужых краінаў, праца рэдактароў беларускіх праграмаў, хай і найбольш ахвярнай, поўнасьці пазбаўленая якіх-небудзь абмежаваньняў ці кантролю. Гэтак застаецца ідэалам, да якога мы павінны імкнуцца і да якога імкнемся, сягнуць якога ўдаецца не заўсёды, але трэба мець на ўвазе й пытаньне аб абмежаваньнях у гэтым напрамку.

Да гэтага часу мы мелі змогу пазнаёміцца зь зьместам толькі ўступнага скрыпту першай беларускай мадрыхі-кай радыёперадачы, зь якога, аднак, відаць, што Беларускае рэдакцыя ставіць перад сабой шэрую, усебаковую праграму інфармацыі нашых суродзічаў на Бацькаўшчыне, і што беларускай нацыянальнай праблемае адводзіцца ў іх адно зь першых месцаў і блізь ніякіх абмежаваньняў з боку гішпанскіх уладаў. Гэты факт трэба, бязумоўна, толькі вітаць. Наколькі спэцыфічная атмасфэра сяньняшняй Гішпаніі адаб'ецца на абмеркаваньні іншых праблемаў — гэта пакажа будучыня. Факт, аднак, застаецца фактам, што, ня гледзячы на цяжкія ўмовы жыцця на выгнаньні, беларуская палітычная эміграцыя, крок за крокам, здабывае ўсё новыя пазыцыі для сваё дзейнасці. Гэтая дзейнасць усё больш дае аб сабе знаць на Бацькаўшчыне і, відаць, знаходзіць там ня мала сымпатыяў, калі балышавіцкі прапагандовы апарат, асабліва апошнім часам, змушаны весць такую супрацьакцыю, лаючы на ўсе лады «беларускіх буржуазных нацыяналістаў» і намагаючыся ўсё лёзунгі беларускай нацыянальнай рэвалюцыі — Свабоду, Дзяржаўнасць, Суверэннасць, Незалежнасць — «напхнуць» сваім «сацыялістычным» эрзацам. Сяньня, у прыярд стыхійнага нацыянальнага самавызначэньня найбольш адсталых калюрых народаў, розныя спосабы (асабліва радзё), прыпомача якіх перад народамі Савецкага Саюзу можна выкрываць фальшывасць і цыннізм балышавіцкай «нацыянальнай палітыкі», ейную імпрэрыялістычную сутнасць, — асабліва небясьпечныя камуністычнаму валадарству. Таму важныя здаровы нацыянальны голас можа зрабіць вялікую паслугу перамоце свабоды й дэмакратыі.

Канчаючы гэтыя кароткія разважаньні з нагоды распачацы беларускіх радыёперадачаў зь Гішпаніі, думаем, што выразім думку ўсіх нашых суродзічаў на эміграцыі, калі гэтым чынам падзякуем гішпанскім уладам за зразумеванне нашых справы й пазытыўнае палагоджаньне пытаньня беларускіх радыёперадачаў празь Гішпанскае Нацыянальнае Радзё. Апрача таго, сябром Беларускай рэдакцыі жадаем пасьпехаў і вытрымлівасці ў іхнай цяжкой, ахвярай, але вельмі карыснай працы. Памажы, Вам, Божа!

Палітычнае значэнне новага заканадаўства СССР

Першае, што кідаецца ў вочы, гэта тое, што дадзенае мерапрыемства праводзіцца пад лезунгам быццам-бы большае дэмакратызацыі правоў савецкіх грамадзян і, «... смага захоўвання правоў грамадзян, гарантаваных Савецкай Канстытуцыяй».

Як практычна выглядае гэтая дэмакратызацыя сьветчыць I-ы артыкул новага закону «Аб крымінальнай адказнасці за дзяржаўныя праступствы». Калі ў старым законе «уцёкі» за граніцу савецкага грамадзяніна караліся дзесяцьцю гадамі турмы або расстрэлам, дык у новым законе (арт. I) гэта папшырана ўжо ня толькі на «уцёкі», але й «... адмова вярнуцца з-за граніцы ў СССР... караецца пазбаўленьнем свабоды на тэрмін ад дзесяці да пятнаціці год з канфіскацыяй маёмасці або карай смерці з канфіскацыяй маёмасці». (Падч. намі — Рэд.).

Пад гэтую катэгорыю «нарушальнікаў» савецкага закону падпадаюць як савецкія грамадзяне, што выехалі за граніцу афіцыйна, з дазволам уладаў, ды якія пасыла не захацелі вярнуцца ў СССР, гэтак і ўсе савецкія грамадзяне, якія ў часе і пасля другога сусветнага вайны апынуліся за межамі савецкае дзяржавы.

Вышэйпрыведзены прыклад ня можа быць доказам афіцыйна рэкламаванай дэмакратызацыі савецкага заканадаўства.

Ня можа быць таксама мовы аб «свабодзе захаваньня правоў грамадзян» і аб раўнапраўнасці грамадзян перад судом, калі артыкул 37-ы «Асноваў крымінальнага заканадаўства СССР і саюзных рэспублік» кажа, што «суд улічваючы выніткавыя абставіны і асобу віноўнага...»

(падч. намі — Рэд.), можа абвінавачанаму назначаць кару «ніжэ ніжшаго предела», можа дапусціць «змягчэнне пакараньня». Да вынятковых абставінаў таго-ж савецкага закону належаць: дабраахвотнае пакрыццё прычыненнае страты ці адхіленьне зробленае шкоды; праступства зробленае ў выніку зьбежнасці цяжкіх асабістых або сямейных абставінаў, чыста сардэчнае пакаяньне і г. д. Аднак, «асоба» віноўнага, што акрэсьлівае розныя меры пакараньня за адно і тое самае праступства, як гэта прадугледжваецца ў новым законе, гаворыць аб няроўнасці савецкіх грамадзян і тым самым прычынь дэмакратыі.

Ня можа быць мовы аб дэмакратызацыі савецкага заканадаўства яшчэ і таму, што за палітычнай тайнай паліцыяй (органы дзяржаўнае бясьпекі) захаваныя папярэднія неабмежаваныя правы выдзеньня сьледства, дазнаньня, вобіскаў і арыштаў. Замацаваньне за савецкай палітычнай паліцыяй гэтых правоў, як паказвае ўся гісторыя савецкае рэаіснасці, зьвязанае з тэрорам над жыхарствам і самавольствам ворганаў дзяржаўнае бясьпекі. Ніякіх гарантыяў недапушчэньня ў будучыні тэрору, новае савецкае заканадаўства не дае. Наадварот, у перспэктыве назначаецца яшчэ большае пагоршэньне нутранага рэжыму ў савецкіх мясцох зьнявольлення. Аб гэтым даволі шырока гаворыць выступ на сесіі дэпутата Б. І. Самсонава: «... Мые крыху здзіўляе той парадак, які ўстаноўлены ў мясцох зьнявольлення... Шматлікія тыя, што адбылі пакараньне, надрэнна адзываюцца аб мясцох зьнявольлення... Проста заяўляюць, што яны вельмі задаволеныя жы-

ццём у калёніях... Ці не зашмат добрае жыццё створана ў мясцох зьнявольлення для тых, хто парушае законы?.. Ці не належала-б устанавіць у папраўча-рабочых калёніях больш строгі рэжым, узгадоўваць зьнявольненых у ўмовах больш цяжкае працы... Пракуроры, якія наглядаюць за папраўча-рабочымі ўстановамі, забавязаны больш строга ажыццяўляць нагляд за тым, каб адміністрацыя гэтых установаў ня ставіла пытаньня аб датэрміновым вызваленні зьнявольненых...» («Известия», 26.12.1958).

Бязумоўна, «рай» у савецкіх лягерах, размаляваны Самсонавам, ня мае нічога супольнага з запраўдасцю. Умовы жыцця і працы на савецкай катарзе вядомыя сяньня ня толькі савецкім грамадзянам, але й усяму сьвету. Бясумлеўным зьяўляецца і тое, што патрабаваны Самсонава ўстанавленьня яшчэ больш строгага рэжыму — гэта не асабістае патрабаваньне дэпутата Вярхоўнага Савету, а патрабаваньне партыйна-савецкага кіраўніцтва, уложанае ў ягонны вусны.

Хаця савецкая прапаганда падняла вялікую шуміху навокал прыняцця новых законаў, робячы асабліва націск на масавае абмеркаваньне іх праектаў, уношаньне дадаткаў, зьменаў і паправак, зробленых быццам-бы работнікамі, калгаснікамі й службоўцамі, — на сесіі высьвісьлілася, што «... да канчатковага разгляду праекту чамусьці ня былі прыцягнутыя старшыні камісіяў заканадаўчых прапанаваў вярхоўных саветаў саюзных рэспублік» («Известия», 26.12.1958).

(Заканчэньне на 2-ой бачыне)

Няўжо-ж гэта не чарнасоценская рэакцыя?

18 лютага й 4 сакавіка 1958 году на гістарычным факультэце Маскоўскага ўнівэрсытэту адбыўся семінар, прысьвечаны пытаньню «змаганьня з буржуазнымі» канцэпцыямі ў насвятленьні гісторыі мінулага стагодзьдзя й сучаснасьці народаў Каўказу. Дыскусія вялася каля дакладу-дырэктываў партыйнага прапагандыстага й палітычнага гісторыка С. Бушуева (памёр у жніўні 1958 году), які называўся: «Супраць буржуазнага й рэвізіяністычнага хвалюшаваньня гісторыі народаў Каўказу». Пад «буржуазныя» й «рэвізіяністычныя» канцэпцыі й выснавы тут падганяюцца як пагляды на гісторыю народаў Каўказу заходняэўрапейскіх, амэрыканскіх, турэцкіх і эмігранцкіх гісторыкаў ці палітыкаў, так і пагляды некаторых савецкіх гісторыкаў, якія, падчас «адлігі», адважыліся адыйсьці ад афіцыйнай савецкай схэматыкі. Да апошніх залічваюцца спробы перагледзець савецкія ўстаноўкі ў насвятленьні гісторыі народаў Каўказу А. Пікмана, В. Гаджыева, Х. Рамазанова й Г. Данілава.

Для лепшага зразуменьня разглядаюцца праблемы зробім маленькую экскурсію ў гісторыю савецкага каўказнаўства, наагул у гісторыю савецкай гістарыяграфіі, што зьвязана з насвятленьнем гісторыі нерасейскіх народаў.

Вось-жа, у 1920-я гады, калі ў СССР была яшчэ ў «модзе» прыстаюніцкая формулка: «взякадзяржаўніцкі расейскі шавінізм — галоўная небясьпека на дадзеным этапе», гісторыкі падбітых Масквой народаў маглі больш-менш свабодна заглядаць у гісторыю сваіх народаў ды насвятляць яе аб'ектыўна ў сваіх працах. Гэта адносілася таксама й да гісторыкаў каўказскіх народаў. У выніку гэтага зьяўляліся гістарычныя працы, у якіх засуджвалася каланіяльная палітыка Расеі адносна другіх народаў, а таксама паказвалася штосціц народна-асаблівае, патрыятычна-павучальнае, нацыянальна-каштоўнае ў гісторыі **собскіх** народаў. Тым больш у гісторыі **каўказскіх** народаў, якія ня былі такімі «дзікунамі», як гэта Масква імкнулася даводзіць, але мелі за сабой тысячгадовнія гісторыі. З гэтай плыняй пагаджаюцца таксама савецка-расейская школа М. Пакроўскага, якая, прыкладам, вельскага засуджвала расейскую каланіяльную палітыку на Каўказе і ў Сярэдзі, прыраўноўваючы яе да проліяніяльнага рабунку й забойстваў народаў. Найменша, ня гуляючы ў «вызвольніцкую расейскую місію» й «культурагэраўства», гэтая гістарычная школа ўважала расейскі каланіялізм на Каўказе, як абсалютнае зло для каўказскіх народаў. Хто крыху асмаблены з мэтадамі царскай каланіяльнай палітыкі, інакш яе ня можна назваць.

Як ведама, у кірунку нацыянальнага самавызначэньня пачынала разьвівацца ў гэты час таксама й зусім маладая беларуская гістарыяграфія. Насуперак цьверджаньням расейскіх гісторыкаў, яна стала спасьцерагаць апыронны Палацкі прыяд у гісторыі беларускага на-

роду, а потым і Літоўскі прыяд. Беларусы, аказваецца, мелі сваю собскую гісторыю, свой собскі гістарычны працэс, сваю собскую дзяржаўнасьць і собскую высокую культуру, якая асабліва расквітнела ў Літоўскі прыяд іхняй гісторыі. Ці не на культуры Скарыны, Васіля Цяпінскага, Сымона Буднага, Льва Сапегі й Сымона Полацкага выкрышталізоўвалася культура расейскага народу? Ці гэта не палкі Літвіноў стагодзьдзімі ўтрымоўвалі маскоўскую экспансію на Захад. Гісторыя так склалася (у выніку польскай экспансіі), што беларускі народ пасля страціў сваю нацыянальную дзяржаву, а потым і гісторыю, трапіўшы ў маскоўскую няволю разам з той-жа Польшчай, якая так жадала папшырыць сваю ўладу, «ад мора да мора» таксама за кошт беларускіх і ўкраінскіх земляў.

У пачатку 1930-х гадоў, калі Савецкі Саюз, у запраўднасьці новая «чырвоная» Расейская імперыя, пачуўся на сіле, было абвешчана наважанае змаганьне супраць гэтак званнага буржуазнага нацыяналізму ў нацыянальных гістарыяграфіях, а ў сярэдзіне гэтых-жа гадоў — змаганьне й супраць канцэпцыяў школы формулы «абсалютнага зла». Нацыянальная гістарыяграфія нерасейскіх народаў фактычна былі зьліквідаваныя зусім, як былі фізічна зьнішчаныя нацыянальныя гісторыкі. Формула «абсалютнага-ж зла» школы Пакроўскага была заменена новай формулай — формулай «найменшага зла». Гэта значыць, што цяпер расейскі каланіялізм павінен быў лічыцца меншым злом для падбітых Расеяй народаў, чымся, прыкладам, польскі, нямецкі, ангельскі ці турэцкі каля-

ніялізм (расейкая думка чамусьці ўважае, што ўсе народы абавязкова павінны быць залежнымі ад другіх народаў). Каб палагодзіць гэтую супярэчнасьць, у савецкую гістарыяграфію трапіла цяпер зусім новая канцэпцыя — канцэпцыя, якая пачала сьцьвярджаць, што й сама Расея была «паўкалэніяй» чужаземнага капіталу й панаваньня-мы ўсе нешчасьлівыя нявольнікі! Але чамусьці адначасна ў савецкай гістарыяграфіі зьяўляюцца другія канцэпцыі пра ўсеагульную СССР-Русь, традыцыя якой цягнецца з сівой Кіеўскай Русі, праз Маскоўшчыну й імперыю Раманавых. Ідучы пошукі культурына, палітычнага й навет народнага адзінства народаў Расейскай імперыі, але ўзадаваных чамусьці толькі на культуры й традыцыях расейскага народу...

Пэралом 1940-50 гадоў сьцягнуў шмат далей. Захоп Сярэдняй Эўропы, асабліва ўсяго славянскага сьвету, прыносіць канчатковае забурэньне мазгоў. Нараткаецца эпоха савецка-расейскага патрыятызму й гордасьці ў гістарыяграфіі. Яна ня толькі зьмявае формулу «найменшага зла», заменваючы яе новай формулай «абсалютнага добра», г. зн. угаворваньнем, што расейскі імперыялізм з каланіялізмам зьяўляюцца абсалютным добрам для падбітых народаў, але імкнецца таксама сьцвердзіць зямлі прызнакі гістарычна-нацыянальнай апыроннасьці іншых нерасейскіх народаў. Пайменна, гэтая новая рэакцыйная тэндэнцыя савецкай гістарыяграфіі імкнецца збэсьціць і зьмяшаць з трагэяй ня толькі гісторыю й нацыянальныя традыцыі нерасейскіх народаў, але наагул паз-

(Заканчэньне на 3-й бачыне)

Палітычнае значэньне новага заканадаўства СССР

(Заканчэньне зь 1-ай бачыны)

Не абыйшлося ў новым законе «аб крымінальнай адказнасьці за дзяржаўныя праступствы» і без чыста прапаганднага трыку, разьлічанага, у першую чаргу на эфэкт у заходнім сьвеце. Артыкул 8-мы гэтага закону прадугледжвае пазбаўленьне свабоды на тэрмін ад трох да васьмі год за прапаганду вайны, у якой-бы форме яна не вядлася.

Можна з упэўнасьцю сказаць, што на аснове гэтага артыкулу ў СССР ніхто і будзе пакараць. Ня будзе прыцягнутае да адказнасьці й самае кіраўніцтва ЦК КПСС, якое на практыцы ня толькі вядзе прапаганду вайнаў, але й апраўдвае іх сваёй тэорыяй г. зв. «справядлівага вайнаў». А «справядлівым вайнамі», паводля кіраўніцтва ЦК КПСС, зьяўляюцца «... перадумны вайны пралетарыяту супраць буржуазіі... таму, што яны разбураюць старыя шкодныя й рэакцыйныя ўстановы; янысць прыгнечанаму чалавечству вызваленьне ад капіталістычнага нявольніцтва. Вытычныя ланізму аб справядлівых і несправядлівых вайнах зьяўляюцца тэарэтычнай асновай для правільнай пастаноўкі ка-

муністычнымі партыямі пытаньня аб абароне бацькаўшчыны» (ВСЭ, выд. II-ое, том 8, б. 573).

Новыя законы, прынятыя сёсый Вярхоўнага Савету ня могуць даць покульшто поўнага вобразу ўжываньня на практыцы савецкага заканадаўства да таго часу пакуль Вярхоўны Савет СССР не апублікуе пераліку скасаваных цяпер дзеючых заканадаўства, апраўчаных значэньня заканадаўства, можна сумаляваць, у тым, што яно ўнясе ў жыццё справядлівасьць і законасьць: савецкая рэчаіснасьць заўсёды была далейай ад бальшавіцкіх лезунгаў аб дэмакратыі.

Такім чынам, сьвяня можна гаварыць толькі аб палітычным значэньні новых законаў. Гэтае значэньне заключаецца з аднаго боку ў стварэньні прапагандовага ўражаньня, што пераход да «практычнага пабудаваньня камунізму» непаручна зьвязаны з палешпаньнем правападарку ў краіне й наданьнем больш шырокіх правоў грамадзянам, а з другога боку — у ўзмацненьні палітычнага й фізычнага тэрору.

„Ці яшчэ існуе адзіная камуністычная ідэялёгія?“

Пад такім загалоўкам зьявіўся артыкул Вольфганга Леонгарда ў гамбургскай газэце «Die Zeit».

Вольфганг Леонгард быў маладым нямецкім камсамольцам, калі разам із сваёй маткай — ведамай камуністкай Сузаннай Леонгард — яму давялося эміграваць ў часы нацыстоўскага рэжыму ў Савецкі Саюз. Тут, у вадмысловых школах ён прайшоў падрыхтоўку для падрыхтоўнай дзейнасьці заганіцай. Вольфганг Леонгард і ягона маці расчараваліся ў савецкай сыстэме. Пасьля вайны ім удалося выехаць з СССР у Заходнюю Нямеччыну. Тут яны апублікавалі некалькі кнігаў аб сваім жыцьці й дзейнасьці ў Савецкім Саюзе. Кнігі Сузаннай і Вольфганга Леонгарда перакладзеныя ў розныя мовы й карыстаюцца на Захадзе вялікай папулярнасьцяй. Ніжэй зьмяшчаем вытрымкі з прыгаданага артыкулу.

«Яшчэ ня так даўно было звычайна глядзець на вярлянцны комплекс камуністычнага блёку, як на нешта цэлае. Гэта было зусім зразумелым: у ва ўсіх пытаньнях вонкавай палітыкі краіны гэтага блёку заўсёды займалі зусім аднолькавую пазыцыю. І ўва ўнутраных пытаньнях паміж імі было вялікае падобнаства. Але найважнейшым было імкненьне ўсходня-эўрапейскіх краінаў усе больш наблізіцца да Савецкага Саюзу. Армія, структура партыі, эканоміка, навучаньне, — усё йшло паводля савецкага ўзору.»

«Гэтае эканамічнае, ваеннае, палітычнае й культурнае падраўноўваньне знайшло сваё адлюстраваньне і ў адзінай ідэялёгіі камуністычнага блёку. Ня глядзячы на ўсе розніцы ў традыцыях, эканамічных, палітычных і культурных асаблівасьцях гэтых краінаў — напрыклад, паміж савецкай зонай Нямеччыны й Альбаніяй, паміж Чэхаславацкай і Манголіяй, Польшчай і Кітаем — ня глядзячы на ўсё гэта — падрыхтоўка партыйных кадраў у ва ўсіх гэтых краінах была зусім аднолькавай. Тыя самыя ідэялёгічныя матар'ялы забавязвалі сяброў партыі й работнікаў дзяржаўнага апарату ад Прагі да Пэкіну. Падрыхтоўка кадраў праводзілася паводля тых самых падручнікаў, якія суправдажались тымі самымі камэнтарамі, а «Кароткі курс гісторыі партыі» ўважаўся непамылковым аўтарытэтным дакумэнтам у ва ўсіх ідэялёгічных пытаньнях».

Аўтар артыкулу ў гамбургскім тыднёвіку «Die Zeit» уважае, што гэтая еднасьць упрыяшчыно была парушаная канфліктамі паміж Сталінам і Цітаў у 1948-ым годзе. У выніку гэтага канфлікту, Югаславія аталася незалежнай і ў палітычным і эканамічным дачыньні. Хутка пасьля гэтага югаслаўскія камуністычныя кіраўнікі пачалі распрацоўваць свае ідэялёгічныя тэзісы: галоўным зь іх былі тэзісы аб незалежнасьці асобных камуністычных партыяў, іхным супрацоўніцтве на «роўных асновах» без дыктату «непамылкага» цэнтру, і аб уласным шляху да сацыялізму. Югаслаўскія

камуністыя заснавалі дэцэнтралізаванае кіраўніцтва прамысловасьцяй пры ўдзеле работніцкіх Радаў, а ў 1953-ім годзе дазволілі сям'ям выходзіць з калгасаў і такім чынам адмовіліся ад сталінскага прынцыпу прымусовай калектывізацыі. Леонгард працягвае:

«Югаславія адмовілася таксама ад падзелу сьвету на сацыялістычны й імперыялістычны лягер, аб чым цьвердзіла савецкае кіраўніцтва. Югаславы цьвердзіць, што пераход да сацыялізму не абумоўліваецца геаграфічнымі межамі й што зьмены, якія адбываюцца ў некамуністычных краінах, настолькі вялікія, што цяпер ужо нельга карыстацца паняцьцямі імперыялізму й капіталізму. Хутка разнагалосіць перайшлі і ў галіну ідэялёгіі. Для Югаслаўскіх камуністых савецкай падручнікі дыялектычнага матэрыялізму й палітычнай эканоміі ня былі больш абавязкавымі. Яны распрацавалі свае ўласныя падручнікі. Мала таго, у некаторых працах яны цьвердзілі, што ў Савецкім Саюзе створаны не сацыялізм, а сваеасаблівая форма дзяржаўнага капіталізму. Цяпер падрыхтоўваецца да выданьня кніга, у якой гаворыцца аб «структурных зьменах сучаснага капіталізму». У сакавіку 58-га году быў апублікаваны праект новай праграмы Саюзу Камуністых Югаславіі, а ў пачатку верасьня 58-га году пачаў выходзіць тэарэтычны часопіс «Сацыялізм» і толькі-што быў выдадзены «Дапаможнік да твораў Маркса, Энгельса і Леніна». У травні гэтага году павінен выйсьці «Збор працаў Ціта» ў 12-ці томах. Усе гэтыя выданьні даказваюць няспыннае імкненьне югаслаўскіх камуністых да незалежнасьці ў ідэялёгіі й да незалежнага тлумачэньня марксізму.»

Канчаючы першую частку свайго артыкулу, Леонгард цьвердзіць, што ідэя югаслаўскіх камуністых уплыла й на камуністых іншых краінаў. Паняцці й настроі падобныя да іхных, назіраліся апошнімі гадамі ў Польшчы, Вугоршчыне, Савецкай зоне Нямеччыны й навет у самым Савецкім Саюзе. Пачатак у сакавіку 58-га году ў ва ўсім камуністычным блёку кампанія супраць рэвізіянізму, часткова спрыяла здушэньню гэтых імкненьняў ў бальшыні краінаў савецкага блёку. Аднак гэтыя імкненьні могуць у будучыні выявіцца з новай сілай.

Далей Леонадр пераходзіць да аналізу ролі кітайскай камуністычнай партыі. Ён піша:

«У самы разгар кампаніі супраць рэвізіянізму, пачатак савецкімі кіраўнікамі, яны апынуліся перад новай небясьпекай: кітайскія камуністы пачалі тлумачыць марксізм-ленінізм пасьвойму. Прыгадваючы некаторыя паўзабытыя заўвагі, дадзеныя Марксам і Энгельсам у «Камуністычным Маніфэсце», кітайскія камуністы раптам загаварылі аб стварэньні народных камунаў у Кітаі, як аб пачатку «пераходу да камунізму» і гэтым паставілі пад пытаньне прэтансіі КПСС на ідэялёгічнае кіраўніцтва ўсімі камуністычнымі партыямі. Кітайскія

(Заканчэньне на 4-ай бачыне)

Б. Помян

НІКЭ

(Заканчэньне з папярэдняга нумару)

«Столькі гадзін я глядзеў на экран, як баран на маляваньня вароты і, калі ўрэшце нешта заўважыў, ды выслаў перасьцярогу, выявілася што гэта ніякі самалёт, а толькі мэтароры. Рэч зразумелая, што ўжо ўсе мае перасьцярогі адкліканыя, так што я мог іх і ня высылаць».

Джон ізноў уздыхнуў і пачаў піць каву.

*

Генэрал Ўоткінс зразумеў, што далей нельга схавацца ад сумнай праўды. 2+2+2=6. Паведамленьне аб самалёце, які з паўночна-ўсходняга кірунку пералятаў над ланіяй Першай Перасьцярогі, плюс чырвоная плітка з надпісам «Вашынгтон» на глёбусе, плюс спыненне ўсякай лучнасьці на толькі з Пэнтагонам, але і ўсім Вашынгтонам, раўняецца: Задзіночаныя Штаты заатакаваныя міжкантынэнтальнымі балістычнымі ракетамі. Генэралу падцам-бы мурашкі забегалі па пазваночніку.

Гэта значыцца гэта! Гэтая хвіліна, якое так баяліся, але якую прадбачалі, дзеля якое выдалі більёны далаяраў, каб яе сустрэць у поўнай абароннай гатовасьці — гэта хвіліна прыйшла! Генэрал мусіць дзеіць. Ён ня можа марнаваць ані сэкунды дарагога часу. У галаве бура думак. Ці ён мае дастаткова дадзена да пастановы? Ці ён можа пачынаць...

Празь ягоную памяць, як маланкі, пралятаюць прыклады зь лекцыяў. Калі-б Влохэр на шэсьць гадзін адлажыў атаку, Напалеон перамог-бы пад Ватэрлё. Калі-б генэрал Лі ня

хістаўся паўдня, пакуль накіраваўся пад Гэтысбург — перамаглі-б канфэдэраты. Калі-б Гітлер заатакаваў Англію ў чэрвені 1940 году, ён выйграў-бы сусьветную вайну.

Хто можа яму загагантаваць, што наступныя міжкантынэнтальныя ракеты не зьмятуць ягоных ракетных становішчаў? Калі-б так аталася, Штаты адразу страцілі-б магчымасьць адплаты й абароны.

*

Ён мусіць дзеіць. Яшчэ ў ваеннай акадэмі, а пазней у розных школах і курсах яго вучылі, што найгоршая пастанова найлепшая, чымся камплетны недахоп пастановы.

Генэрал устаў. 2+2+2=6. Перасьцярога, плюс чырвонае сьвятло на глёбусе, плюс спыненне спалучэньня, раўняецца: атака на Злучаныя Штаты. Пастанова простая, прадбачаная інструкцыяй для джурнага генэрала ў апэрацыйным пакое Стратэгічных Сілаў Міжкантынэнтальных Балістычных Ракетаў.

Генэрал спакойна й наважана падышоў да тэледыктафону:

«Загадава пацаць акцыю «Адплата». Гадзінай «Г» вызначаю...

Генэрал зірнуў на гадзіннік, а пазьней, вярнуўшыся да стала, напісаў у службовай кніжцы:

«Загадаў пацаць акцыю «Адплата», назначаючы гадзіну 8.25».

Хвіліну глядзеў на напісаны сказ і падумаў: «Гэта гістарычная нататка». Чамусьці прыга-

даў Пэрль Гарбор... І раптам зь якогась закутку ягоных мозгоў выпаўз гіранічны сумлеў: Калі, наагул, яшчэ будзе нейкая гісторыя...»

Здавалася, што адначасна зараўло тысяча гарматаў. Чырвоныя языкі полымя пакрылі ўсю балістычную пляцоўку, рассыпаючыся мільярдамі іскраў. Нікэ затраслася на сваёй канструкцыі й зь п'якельным выцьцём пачала паднімацца ўгару. У меру, як павялічылася ейная хуткасьць, выцьцё пераходзіла ў сьвіст. Нікэ вырвалася з катапульты й пачала жыць.

Празь некалькі сэкундаў па дакладна аблічаным тэрмі яна вырвалася на сотні міль над зямлёй. Цяпер ляцела з хуткасьцяй 17.000 міль на гадзіну. Увесь яе арганізм быў створаны да палёту, да паконваньня прастораў. Цудоўныя мазгі Нікэ дзеялі беспамылкова. Іх ня цікавілі непатрэбныя праблемы, як напрыклад, пашто Нікэ паслалі ў такое далёкае падарожжа за межы зямной атмасфэры, чаму яе паслалі ў гэты, а ня іншы кірунак. Важным і сутным для Нікэ было, трымаючы кірунак і хуткасьць, далаецца да вызначанага пункту ў вызначаным часе. Усе праблемы зводзіліся да трыманьня хуткасьці й курсу. Мазгі Нікэ беспамылкова рэагавалі на ўсякія атмасфэрычныя зьмены.

На 1657 сэкундзе лёту, згодна з вылічэньнямі, Нікэ паднялася на вышыню 840 міль над зямлёй. Гэта быў найвышэйшы пункт і ад гэтага пункту яна мела зьніжацца да зямлі. Згодна з плянам, Нікэ паставіла вяртацца на зямлю... Гладка й ціха парушыліся кіраўнічыя прылады й тор Нікэ пачаў паступова набліжацца да нявідочнай спавай у ваце хмар зямлі. Пэралёт меў трыццаць 2480 сэкундаў. Цяпер да мэты заставалася 823 сэкунды.

* * *

У гэтым часе ў Сан Францыско старшыня XI міжнароднай канфэрэнцыі ў справах атамнага раззбраеньня даў голас дэлегату Вэнэцуэлі.

Сіньёр Эмільё Эскавар, прыстойны брунэт, элястычным крокам падняўся на трыбуну і, папярэйшы мікрафон, сказаў:

— Спадар Старшыня, шановныя госьці, калегі дэлегаты. На ўступе хачу выказаць вялікую радасьць, якую спадзёся, мы ўсе адчуваем. Пасьля доўгіх дыскусіяў нам удалося ўрэшце пераламаць бар'еры разыходжаньняў і недаверу. Здаецца, увесь сьвет зразумеў, што ў атамнай вайне ня будзе ні пераможцаў, ні пераможаных, што адзіным вынікам такой вайны будзе камплетная згуба нашай цывілізацыі.

З радасьцяй вітаю надыходзячую эпоху поўнага атамнага раззбраеньня, абалёртага на ўзаемным даверы й пашане...

Пэўныя й беспамылковыя мазгі Нікэ сьцьвердзілі 2080 сэкунду лёту. Яшчэ заставалася 400 сэкундаў. Нікэ кантралюе хуткасьць і палажэньне. Яна сьцьвярджае, што адхілілася ад вызначанага курсу на 110 міль. Памылка невялікая й яшчэ ёсьць час яе правіць. Нікэ аблічае папраўку, якая выносіць толькі 20. Мазговы цэнтр дае загад і ціха перасоўваюцца кірунковыя прылады й верацянаваты кіштат ракеты пасьлухмяна вяртаюцца на вызначаны курс. Нікэ сьцьвярджае, што ляціць 2140 сэкунду, яшчэ застаецца 340. Хуткасьць і курс дакладна паводля пляну.

* * *

Жан Ляпуант, рэдактар дзёньніка «Soir de Paris» зірнуў на гадзіннік: Так, ужо мае права, ужо яго не забавязвае дадзенае слова,

Няўжо-ж гэта не чарнасоценская рэакцыя?

(Заканчэнне з 2-ой бачыны)

бавіць іх собскай гісторыі. Усё нацыянальнае нерасейскіх народаў цяпер падганяецца пад рубрыку «рэакцыйна буржуазнага» і выкідаецца з гісторыі таго ці іншага народу. Пустое-ж места запаўняецца або ўяўным «заканаммерствам» да «злучэння прагрэсyfных плыняў і зрухаў», або проста гэтак званым «імяннем да злучэння з духам і аспірацыямі расейскага народу». Наступае яшчэ нячуванае хвалішаванне гісторыі нерасейскіх народаў і такай-ж нячуваная ў гісторыі ідэялізацыя гісторыі расейскага народу. У «сацыялістычнай» савецкай гістарыяграфіі гісторыя і культура расейскага народу набіраюць якасцяў «найпрагрэсyfнейшых і найкультурнейшых» у разрэзе сьветавой цывілізацыі і культуры, а тыя-ж «антынародныя» расейскія цары ўключна з ваяводамі і царкоўнікамі надзяляюцца якасцямі волатаў людзкага прагрэсу, носьбітаў сьветавога цывілізацыі. А як-жа, і яны, аказваецца, ужо паслугоўваліся «аб'ектыўнымі законамі» гісторыі, выводзячы ў свет згодна гэтых «законаў» магутную Расею.

Бязумоўна, што ў гэтай атмасфэры павінны былі быць засуджанымі нацыянальна-вызвольным руху каўкаскіх народаў, асабліва змаганьне народаў Паўночнага Каўказу на чале з Шамілем, якое ўспыхнула супраць царызму ў палавіне мінулага стагодзьдзя. Яны былі выкінутыя з гісторыі гэтых народаў, як «антынародныя і чужаземная агентура». У пытаньнях гісторыі беларускага народу расейская рэакцыя пайшла яшчэ далей. Пасадзіўшы беларускі народ на ласку «культуры» і «гістарычнага прагрэсу» расейскага народу, яна ў рэшце-рэшт наагул зьліквала гісторыю гэтага народу, сыьвярджаючы йяпер, што беларускі народ першы раз у гісторыі атрымаў сваю нацыянальную дзяржаўнасць з рук расейскіх бальшавікоў — з рук Леніна і камуністычнай партыі! Які бязьмежны цынiзм!

Але вось даходзіць да XX зьезду КПСС, і Хрушчоў пачынае ліць кракідзілавы зьлёзы, што ў савецкай гістарыяграфіі запанавала нацыянальная дыскрымінацыя. Сталін дапусьціў вялікую памылку, ідэялізуючы гісторыю расейскага народу і хвалюючы гісторыю нерасейскіх народаў... Народы Каўказу і Сярэдняй Азіі атрымюваюць спецыяльнае «аглядаўнае палегку». Рэагiравалі на гэтыя «аглядаўныя палегку» Шаміль, гэты «турэцкі агент», з усім нацыянальна-вызвольным рухам Паўночных Каўкасаў. Пачаліся таксама выцягвацца з колішніх савецкіх сьметнікаў і іншыя аспекты гісторыі і культуры гэтых народаў. Недабіткі-ж цалкам высланых у Сібір паўночна-каўкаскіх народаў зноў вяртаюцца ў сваю бацькаўшчыну. Глядзецца, якая ў нас нацыянальная свабода! Ах, каб ня гэтыя смачныя кусочкі — Іран, Пакістан, Індыя, арабскія народы... а ўжо так было блізім выхаваньне з каўкаскіх і сярэдня-азіяцкіх народаў новага «савецкага» чалавека...

І вось, зноў адмысловы сэмінары Ма-

скоўскага ўнівэрсытэту, прысьвечаны змаганьню з «буржуазным хвалішаваньнем» гісторыі каўкаскіх народаў. Што-ж ён канстатуе? «Заходнія і турэцкія буржуазныя гісторыкі, — зазначае ў сваім дакладзе С. Бушуеў, — каўкаскія эмігранты-зdraднікі і некаторыя савецкія гісторыкі-рэвізіяністы, наняўшыся на службу манапалістычнага капіталу, сьведама хвалююць гісторыю каўкаскіх народаў».

У чым-жа заключаецца гэты хваліш? А вось у чым: 1) сьведама збоўшваюць адмоўныя бакі вонкавай палітыкі царскай Расеі, ідэялізуючы адначасна родавы і фэўдальны лад гэтых народаў у мінулым; 2) адкідаюць канцэпцыі савецкай гістарыяграфіі аб прагрэсyfным характары далучэння Каўказу і Сярэдняй Азіі да Расеі і аб жыватворных уплывах расейскай культуры на разьвіццё культуры іншых народаў; 3) намагаюцца абыйсьці тую вялікую ролю, якую адыйгралі расейскі народ і ягонае культура ў гістарычным лёсе іншых народаў; 4) намагаюцца абыйсьці ролю расейскага пралетарыяту ў вызвольным змаганьні іншых народаў; 5) нападаюць на Івана Грознага і Пётру I, стараючыся гэтым самым паставіць пад сумлеў заканамерны рост расейскай цэнтралізаванай дзяржавы; 6) сыьвярджаюць, што быццам-бы ў СССР выдзецца змаганьне з народнымі ўпасам нерасейскіх народаў і гвалтам насаджваецца гэтым народам культура расейскага народу; 7) імкнуча перагледзіць даўно вырашаныя савецкай гістарыяграфіяй пытаньні гісторыі нерасейскіх народаў; 8) ня бачаць, што каўкаскі мюрыдызм (рэлігійная плынь, пад якой праводзілася нацыянальна-вызвольнае змаганьне) быў «антынародным» і «рэакцыйным»; 9) ня бачаць, што прарасейская арыентацыя ў нацыянальна-вызвольным змаганьні каўкаскіх народаў была прагрэсyfным зьявішчам, а пратурэцкая — рэакцыйным. Заклучэньне-ж дакладу С. Бушуева, які, дарэчы, быў аправаданы цэлым сэмінарам, гучэла наступна: «далейшая мабілізацыя масаў для пасьпяховага выкананьня заданьняў камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне немагчыма без узмоцненага выхаваньня працоўных СССР у духу савецкага патрыятызму, пралетарскага інтэрнацыяналізму...»

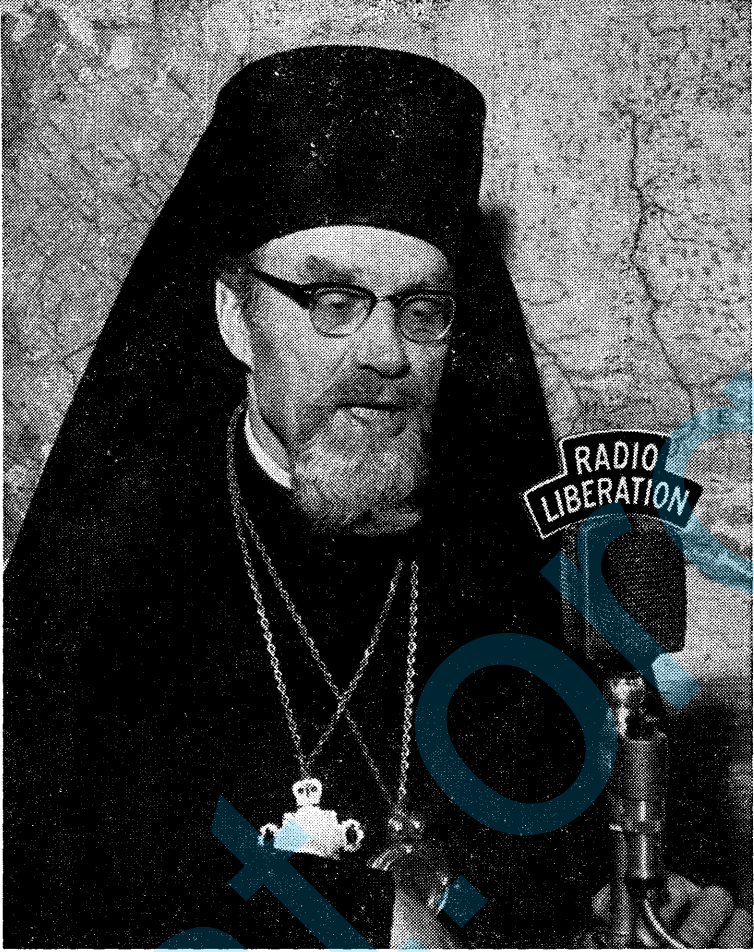
Як бачым «камуністычнай партыі» не падабаецца, калі, прыкладам, А. Цімак у 1956 годзе сыьвярджаў у сваім артыкуле, што савецкая гістарыяграфія страшэнна падкрашвае гісторыю царскай каланіяльнай палітыкі на Каўказе, хвалюючы ў сувязі з гэтым нават самаго К. Маркса і Ф. Энгельса. Ёй не падабаецца таксама, калі Г. Даніялаў калісьці сыьвердзіў у сваім дакладзе, пра-чытаным на канфэрэнцыі ў Махаікале, што народны рух каўкаскіх народаў мог-бы пайсьці па шляху заходняга дэмакратызму, калі-б гэтаму не памяшала расейская акупацыя Каўказу. Наагул ёй не падабаецца ўсё, што зьяўляецца не расейскім.

Аднак нас тут цікавіць тупая расейская гордасьць за сваіх цароў-забойцаў, якім быў, прыкладам, Іван Грозны, што зьнішчыў ня толькі соткі тысяч Беларусаў і Латышоў, але і самых Расейцаў, маючы сваю «апрычніну» ў крыві жыхарства цэлых раёнаў і гарадоў. Што-ж, у замен мы маем «заканамерна» ўзбуеную Расею!.. Цікавіць таксама й тое самахвальства, што культура расейскага народу стаіць над культурамі ўсіх іншых народаў, жыватворна ўздзейнічаючы на культурнае разьвіццё іншых народаў, ды што расейскі царызм ці пралетарыят выконваюць «гістарычную місію» вызваленьня іншых народаў. Бязумоўна, культура акупанта заўсёды будзе вышэй стаяць культуры падбітых народаў, асабліва, калі гэты акупант праводзіць сыстэматычнае вынішчэньне нацыянальных культурных здабыткаў падбітых народаў, гамуе культурнае разьвіццё гэтых народаў сыстэматычным вынішчэньнем кадраў нацыянальнай інтэлігенцыі. Каб гэта зразумець, тут ня трэба навет знаць і «дыямату». Калі йдзе пра «гістарычную місію» расейскага народу, дык яна, якога-б характару ня была, запраўды йснуе, насаджаная толькі штыкамі і танкамі. Характар-жа гэтай «місіі» — упорыстае змаганьне й сыстэматычнае зьнішчэньне ўсяго таго, што стаіць на перашкодзе расейскай экспансіі й ненажэрнаму імперыялізму.

Змаганьне з «буржуазным нацыяналізмам» для добра «пралетарскага інтэрнацыяналізму»!.. Добры, але даволі зьезджаны й абмазолены канёк, які за-нада-ж прасьвятляецца расейшчынай: Іван Грозны, Пятра I, «жыватворны ўплыў» культуры расейскага народу на культурнае разьвіццё іншых народаў, «гістарычная місія» расейскага народу ды нарэшце гэтага «слаўная й непераможная» Расея. Во калі-ж ужо гаворыце аб «пралетарскім інтэрнацыяналізьме», господа-товарышчы, дык пазбаўцеся-ж нарэшце гэтага комплексу «вышэйшасьці». Пазбаўцеся яго не «дыялектчна», але із зразуменьнем чалавека, а тады адпадзе таксама і небісьлепка «буржуазнага нацыяналізму». Ён не такі ўжо злосны, але затое вельмі й вельмі жывучы.

П. Залужны

ХРОНІКА БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЦЯ НА ЧУЖЫНЕ — ГЭТА ПАКАЗЫНК НАШАЕ ГРАМАДЗКАЕ ЖЫЦЦЯ-ЗДОЛЬНАСЬЦІ І ДАКУМЕНТАВАНЬНЕ НАШАЕ ПРАЦЫ. ТАМУ НЕ ПАВІННА БЫЦЬ АНІВОДНАЕ ГРАМАДЗКАЕ ПАДЗЕІ, ЯКАЯ-Б НЯ БЫЛА АДЦЕМЛЕНА Ў БЕЛАРУСКАЙ ПРЭСЕ. ПІШЭЦЕ Ў «БАЦЬКАЎШЧЫНУ»!

Яго Высокапрэсьвяшчэства Уладыка Васіль, Архіяміскап Беларускае Айтакефальнае Праваслаўнае Царквы, перад мікрафонам Радыя Вызваленьне.

У сваім Калядным Пасланьні, перададзеным Беларускай Рэдакцыяй Радыя Вызваленьне на Бацькаўшчыну, Уладыка Васіль, між іншага, скажаў:

«... Цешцеся і радуйцеся, і слаўце Раство Хрыстовае! Сваімі духоўнымі вачыма я бачу ўжо Цібе, мой лубы і слаўны беларускі Народзе, вольным і непадданым у радасьці і дабрабыце, у гонары і славе Божай, бо Хрыстос, Бог і Спас наш, нарадзіўся! Нарадзіўся, каб Сьвятаю Праўды і Свабоды Яго зазьзяла ўва ўсім сьвеце, каб кожны народ быў вольным, каб красавала і нашаа любая Маці-Беларусь!»

Уладзімер Паўлаў

Ты, радзіма, мяне паукай

Ты, Радзіма, мяне, Паукай У квяцісты, сьвяточны Май,	Дзе-б ні быў У якой далі, Я вярнуся к сваёй Зямлі.
Ты пакліч, Як ударыць гром І дарогі размые Дажджом,	Ты пакліч, Не забудзь мяне. Ня прыйду, — Прыпаўзу к табе. Ды адну не пакіну, Не!
Ты пакліч, Ты вазьмі з сабой, Калі выбухне раптам Бой.	(Зь літаратурнае старонкі «Нівы» № 52 (148))

што да гэтага часу будзе трымаць у сакрэце. Белая, пухляная рука рэдактара націскае ўлучнік нутранага тэлефону:

— Безадкладна прыйшліце да мяне палітычнага рэдактара і тэхнічнага кіраўніка.

Калі яны зьявіліся, Ляпуант загадаў тэхнічнаму кіраўніку:

— Устрымайце друкаваньне нумару. Зьмяняем першую бачыну.

Тэхнічны кіраўнік адразу пераказаў загад у залю лінатыпаў. У міжчасье Ляпуант гаварыў палітычнаму рэдактару:

— Напішаце, калі ласка, безадкладна артыкул — у найбольш аптымістычным духу — аб хуткім памысным заканчэньні нарадаў XI міжнароднай канфэрэнцыі ў справе раззбраеньня. Эмільё Эскавар найлепш пайнфармаваны ў гэтай справе, таму калі ён выказвае ўпэўненасьць, што пагадненьне будзе падпісанае, можам зусім спакойна зьмясьціць на першай бачыне артыкул пад буйным загалоўкам.

«Атамнае раззбраеньне — справа толькі некалькіх дзён».

* * *

Нікэ зь непаўстрыманай хуткасьцяй ляціць у кірунку зямлі. Ёйны электронны мазговы цэнтр сыьвярдзіў 2350 сэкунду лёту. Яшчэ застаецца 130 сэкундаў. Лічнік сыьвярджае, што хуткасьць і курс згодныя з плянамі. Нікэ зьлібжаецца да мажы зямной атмасфэры. Кабі-б пры цяперашняй хуткасьці, яна зыткнулася з атмасфэрай, зь Нікэ застаўся-б толькі вугаль. Тэрмаграфы перасыляюць да мазгаваго цэнтру тэмпературу вонкавай паверхнасьці цела Нікэ: зь мінуў 420° яна ўзрасла да плюс 280°. Ня доўга думаючы, мазговы цэнтр Нікэ загадае зьменшыць хуткасьць з 17.000 міль на 8.000.

* * *

Маршал савецкай арміі Лебедзеў адарваў вочы ад газэты і злосна глянуў на тэлефон, які званіў нецярпеліва: «Заўсёды сушаць галаву нейкімі драбніцамі!» Вярнучы трубку, буркнуў змуджаным голасам:

— Што там за бяда зноў?

Хвіліну слухаў уважна, але пазьней зрабіў кіслую міну й перапыніў:

— З такімі справамі да шэфа паветранай абароны, а не да мяне. Пэўна йзноў заблудзіў нейкі амэрыканскі самалёт. Далажыце Шапашніхаву, які выйшае свае самалёты, а яны навучаць Амэрыканца, як шанаваць нашыя граніцы. Дзякую.

* * *

Яшчэ 40 сэкундаў лёту. Электронныя мазгі Нікэ параўноўваюць радарнае адбіццё далагляду з адбіццём вызначанай ёй мэты. Папраўка 80 міль. Як на адлегласьць, якую праляцела Нікэ, памылка дробная, аднак ракета рэагуе адразу. Лічнікі аблічаюць курс і падаюць адпаведную зьмену. Амаль незаўважна парушаюцца стырны і Нікэ накіроўваецца на патрэбны курс.

* * *

Толькі 30 сэкундаў да мэты. На гэтым апошнім адрэзку трасы мазговы цэнтр ракеты пачынае вылучаць па чарзе непатрэбныя ўжо мэханізмы. Ужо ня ідэнтыфікуе свайго палажэньня. Гэта была-б дарэмная дзейнасьць, бо няма часу на папраўкі. Адхіленьне ня можа быць большае за 10 міль. У параўнаньні з засягам ракеты, гэта адлегласьць ня будзе мець уплыву на вынікі. Вылучаецца апаратура, якая рэгулюе тэмпературу ракэты, пры зямлі розьніца тэмпературы хістаецца ад мінус 60° да плюс 120°, што таксама ня ўплывае на вы-

кананьне заданьня. Таксама вылучаецца мэханізм зыгзакаватага лёту, патрэбны ў выпадку, калі-б была высланая ракета, каб зьнішчыць Нікэ перад ейнай мэтай. У гэтым выпадку ня было патрэбы ўжываць гэты мэханізм, а цяпер, калі застаецца толькі 30 сэкундаў, магчымасьць нападу ня йснуе.

* * *

Толькі 10 сэкундаў да мэты. Мазговы цэнтр Нікэ высылае першы й апошні радыёвы рапарт з свайго пералёту: Асягнне мэту з адхіленьнем 8 міль. Гэта ня робіць розьніцы, бо г. зв. Рад'юс Ноль, у якім тэмпература каля 2000° мусіць зьнішчыць усякае жыццё, складае 25 міль. Апошній дзейнасьцяй мазгаваго цэнтру ёсьць адбясьпечаньне вадароднай бомбы і ўлучэньне прэцызыйнага апарату, які мерыць вышыню й які, спалучаны з дэтанатарам бомбы, мае выклікаць выбух, калі Нікэ будзе знаходзіцца 3000 футаў над мэтай.

* * *

Хрыпла заенчыў званок далекапісу. «Мушу прыгадаць, каб нарэшце зьмянілі, або ўрэгулявалі гэты пракляты званок», — падумаў маршал Лебедзеў, назіраючы, як з валкаў выпаўзае жаўтаватае йстужка паперы. Маршал чытае:

«Масква, Ленінград, Харкаў зьнішчаныя вадароднымі бомбамі. Таму, што лініі першай перасьцярогі ня сыьвердзілі варожых самалётаў за выняткам аднаго над Каўказам, трэба прыпушчаць, што бомбы былі перавезеныя міжкантынэнтальнымі балістычнымі ракетамі. Загадава безадкладна выканаць плян апэрацыі пад назовам «Красная Победа».

Маршал Лебедзеў мае ўражаньне, што ён правальваецца ў цемру й пустэчу, як тады ў

Бэрліне, калі быў ранены на Альпэнштрэсе. Ляжаў на руінах разбітага бункеру й так не хацеў ўміраць. Так хацелася жыць, калі, прайшоўшы 5000 вёрст, дайшоў да сталіцы ворага, калі ягоныя жаўнеры пісалі на сьценах здабытага гораду радаснае: «Мы перамаглі!» Маршал прыгадвае, як тады ягоная думка, пераскочыла ўсё камуністычнае жыццё й камуністычнае ўзадаваньне, вяртаючыся да дзіцячых гадоў.

Санітары, якія клалі яго на насілкі, мусілі моцна дзівіцца, што ён, генэрал і герой Савецкага Саюзу кладзе на грудзі патройны шырокі знак крыжа, а ягоныя зьбялелыя вусны шэпчуць словы малітвы.

І цяпер, пад цяжарам страшэннай весткі, у ягоных мазгох пачалі дзеіць атавістычныя імпульсы. Ён — маршал Савецкага Саюзу, ён — гонар партыі — ізноў, як тады, у Бэрліне: атавістычным імпульсам тройчы шырака перахрысьціўся, а з вуснаў вырвалася малітва:

— Госпадзі, памілуй! Госпадзі, памілуй! Госпадзі, памілуй!...

Пасьля некалькі хвілін ён авалодаў сабой. Перамагла прывычка думаньня дакладнымі катэгорыямі, вайсковая рутына шуканьня дадзеных да прыняцьця пастановаў. Ён прыгадаў пастановы й інструкцыі ваеннай рады, якія пацьвердзіла толькі што атрыманая тэлеграма.

Маршал выцягнуў руку да тэлефону: «Загадава безадкладна пачаць акцыю пад агульным кодам «Красная Пабеда».

І, адказваючы на нейчае пытаньне ў тэлефоне, дадаў:

— Да, это война.

З польскае мовы переклаў пс

Зь беларускага жыцця

КАЛЯДНАЯ ЯЛІНКА У МЭЛЬБурНЕ (Аўстралія)

У суботу дня 27-га сьнежня 1958 году Беларускай Школьнай Камітэт у Вікторыі зладзіў калядную ялінку для вучняў Беларускай Школы і беларускіх дзяцей. Урачыстасьць гэтая супадае із заканчэньнем ужо чацьвёртага школьнага году. Старшыня Школьнага Камітэту і настаўніца Беларускае Школы сп-ня Э. Яцкевіч, адчыняючы ўрачыстасьць, у сваёй прамове падзякавала беларускім настаўнікам сп. сп. А. Жураўлевічу і Сідларэвічу, якія так ахвярва і цяжка працуюць. Так-жа з асаблівай увагай

іншыя паставалі быць імі ў наступным годзе. Сёлета, як і папярэднія гады, Беларускай Школа цешыла сэрцы й вочы сваіх бацькоў, грамадства і іншых беларускіх дзяцей сваім мастацкім выступам, які сёлета складаўся зь дзьвёх частак. У першай частцы школьны хор (у большыні апрануты ў нацыянальныя ўборы) з прыгожай каляднай зоркай, калядкай «Неба і Зямля» распачаў школьны выступ. Хор замянілі дэкліматы, а дэкліматыраў хор. Найлепш выпала калядка «Дзын-Бам-Бом», словы А. Салаўя, на мэлёдыю папулярнай у англамоўным сьвеце «Джынгл-Бэл». У ліку дэкліма-

равіч, Б. Жураўлевіч, Л. Чарэўка, С. і Н. Сахон і школьны хор.

Сёлета як і папярэдня, беларускіх школьнікаў і іншых беларускіх дзяцей не забыўся Дзед Мароз, а прыехаў да іх аж із самай Беларусі, дарыў падарункамі, цукеркамі і іншымі смачнымі рэчамі. На просьбу Школьнага Камітэту, Дзед Мароз уручыў настаўнікам Жураўлевічу і Сьлесарэвічу памяткавы падарункі, а настаўніцы Э. Яцкевіч, на просьбу Жаночага Камітэту пры Беларускай Аб'яднаньні, уручыў зьмястоўны і прыгожы падарунак.

На заканчэньне ўрачыстасьці Школьны Камітэт наладзіў пачастунак для дзяцей; дзеткі-ж вельмі жвава ўвухаліся ля марожанага й салодкіх напіткаў. А на самы канец адчынілася крыніца, у якую дзеці закідалі вудку й выцягвалі прыгожыя цацкі й школьныя прылады. Зьмястоўнай прамовай дырэктар Жураўлевіч зачыніў урачыстасьць. Ад імя бацькоў прамаўляў сп. Сьлесарэвіч, які дзякаваў настаўнікам за іх вялікую працу ды заклікаў усіх да падтрымоўваньня Беларускай Школы.

За працу ў наладжаньні Ялінікі належыцца падзяка спадарыням Сьлесарэвіч і Рамановскай, а таксама спадаром: Я. Сьлесарэвічу, А. Грушчу, С. Розмыслу, Субачу (які шчыра ўзбагаціў дзіцячы падарунак) і іншым.

Спары Божа ў працы Беларускай Школы!

Львон Сьвеціч

ВЯЛІКАЕ СЬВЯТА ДА БЕЛАРУСАЎ ТАРОНТА

Вялікім сьвятам былі для Беларусаў Таронта сыбота і нядзеля 20 і 21 сьнежня г. г. Шчэ колькі дзён перад гэтым, тут абляцела ўсіх паравіян, і не паравіян, вельмі радасная вестка, што БАП Царква імя Сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта чакае на візытацыю Украінскага Архіепіскапа і Мітрапаліта на Паўночную і Паўднёвую Амэрыку, Яго Высокапрэсьвяшчэнства Высокапрэсьвяшчэньнейшага Уладыкі Вагдана.

У сыботу, а 10-ай гадз. раніцою, Уладыка Вагдан у саслужэньні а. Прагэрэя Міхаіла, адправіў Сьв. Літургію, у часе якое сп. Юры Ягодскы (Украінец) быў высьвечаны ў дыяканы. У сваім казаньні ён пахваліў харыстых (кіраваў — сп. П. Слаўко) за прыгожае сьпяваньне. Вялікую пахвалу атрымаў а. Пр. Міхаіл за дакладнае выкананьне абрадаў падчас

Зь лева на права: а. Пратаерэй Міхаіл, Яго Высокапрэсьвяшчэнства Высокапрэсьвяшчэньнейшы Архіепіскап і Мітрапаліт Украінскае Праваслаўнае Царквы Паўночнае і Паўднёвае Амэрыкі Уладыка Вагдан (ён прыналежыць беспасярэдня да юрысыкцыі Канстантынопальскага Патрыярха) і рукапалажаны а. Георгі, разам з групай паравіян прыходу БАПЦ імя Сьв. Кірылы Тураўскага ў Таронта.

У нядзелю, ужо пры масавым удзеле вернікаў із падмацаваным хорам, Уладыка Вагдан, у саслужэньні а. Пр. Міхаіла і дыякана Георгія, адслужыў Сьв. Літургію, пасля якое дыякан Георгі быў рукапалажаны ў сьвятары, з санам сьр. Уладыка сказаў вельмі прыгожае патрыятычнае казаньне, а таксама пераказаў усім вернікам багаславе-ныі Архіепіскапа БАПЦ Уладыкі Васілія зь Ню Ёрку. У сваім першым казаньні а. Георгі падчыркнуў сваю дэсную й неадлучную сувязь з прыходам Сьв. Кірылы Тураўскага ў будучыні, і што гэтыя радасныя дні навечна застануцца ў ягонай памяці, бо тут якаясьці была ме-ца яго рукапалажэньня.

Па набакжэньстве паравіянкі запрасілі дастойных гасьцей і ўсіх вернікаў на традыцыйны абед-прыняцьце, які суправаджаўся шматлікімі прамовамі й пажаданьнямі. На абедзе прысутнічаў таксама прыяцель а. Георгія — др. Дзегця-рэнка.

«Р. В.»

ЛІТАРАТУРНА-ДЫСКУСІЙНЫ ВЕЧАР

У нядзелю ўвечары таго-ж самага дня сп. К. Акула пазнаёміў прысутных прыяцеляў мастацкага слова з урыўкамі свайго рамана «Шляхам Змаганьня», які ён падрыхтоўвае да выданьня праз выдавецтва «Бацькаўшчына». Гэты рамана мае намер адлюстраваць падзеі, зьвязаныя з ходам утварэньня й існаваньня беларускіх вайсковых адзінак у часе 2-е Сусьветнае вайны, і абяцае быць цікавым, і, разам з тым, ёсьць першай спробаю шырэйшага адлюстраваньня падзеяў недалёкага мінулага. Вечар закончыўся запытаньнямі й карыснымі парадамі для аўтара.

У КЛІЎЛЕНДЗЕ

25-га сьнежня 1958 г. беларускую калёнію ў Кліўлендзе наведаў а. Ул. Тарасевіч. У сьвятліцы Беларускага Дому а 5-ай гадзіне папаўдні а. Уладзімер зрабіў вельмі цікавы даклад з свайго падарожжа па Эгіпце, Ізраілю, Ірданіі, Лібану і іншых краінах, паказваючы каларовы фільм із сьвятых месцаў, што вельмі цікава было аглядаць перад сьвятамі Каляд. Айцец доўга гутарыў з прысутнымі, навуваючы, каб ня чураліся беларускасьці ды перадавалі яе сваім дзецям, якія ня памятаюць сваёй Бацькаўшчыны, або нарадзіліся на эміграцыі. Кліўлендам прыёмам было пазнаёміцца з такім глыбока рэлігійным і моцна нацыянальным чалавекам. Шчасьці Вам Божа на службе Богу й Бацькаўшчыне.

☆

Сустрэчу Новага — 1959 — Году ў Кліўлендзе гэтым разам ладзілі супольнымі сіламі ЗЭМ і БАЗА ў Кліўлендзе. Сустрэча была найбольш гучная за ўсе гады: была прыгожая заля і больш удзельнікаў, а таксама былі розныя неспадзэўкі. А 10-ай гадзіне заля пачала на-паўняцца тузішымі й прыезднымі Беларускамі ды гасьцямі іншых нацыянальнасьцяў. Грала беларуская аркестра «Палессе» ізь сьпевамі да танцу Іры Каляды й Міхася Стрэчынна. Як было відаць, кіраўнік аркестры, Ул. Літвінка, пастаруся, каб аркестра была добра падрыхтаваная. Перад 12-ай гадзінай усе селі за супольны стол. Сп. С. Карніловіч пры-вітаў прысутных і папрасіў паднесці чаркі за Новы Год, каб ён быў запраўды новым. Вяселая біседа працягвалася да 4-ай гадз. раніцы.

Ул. Д.

УВАГА!

Выйшла ўжо з друку новая кніга
Выдавецтва «Бацькаўшчына»

Проф. Я. Станкевіча

Зь гісторыі Беларусі

Кніга зьмяшчае шэсьць наступных раздзелаў аб мінуласьці нашае Бацькаўшчыны:

1. Беларускія гаспадары (вялікія князі), што не хацелі гаспадарстваваць у чужых;
2. Вялікі князь Алег Северскі;
3. Імсьціслаў Харобры і Імсьціслаў Удавы;
4. Вонкавая гісторыя беларускага права ў розных порах гісторыі Беларусі;
5. Беларускае нацыянальнае адраджэньне (1902—1915);
6. Гісторыя Беларусі і расейская чорная сотня.

Кніжка мае 112 бачынаў друку й каштуе: у Задзіночаных Гаспадарствах Амэрыкі й Канадзе — 95 цэнтаў; у Вялікабрытаніі, Аўстраліі й Новай Зьляндзіі — раўнавартасьць 70 цэнтаў; у Эўропе — з выняткам Вялікабрытаніі — і Паўднёвай Амэрыцы — раўнавартасьць 60 цэнтаў.

Купляць і выпісваць можна або беспасярэдня з Выдавецтва «Бацькаўшчына» ў Мюнхэне або ад Прадстаўніцтваў «Бацькаўшчыны» ў розных краінах расьсяленьня Беларусаў. За кніжку «Зь гісторыі Беларусі» трэба разьлічвацца за ейным аўтарам Я. Станкевічам, пасылаючы яму грошы на адрас Крывіцкага (Беларускага) Навуковага Таварыства, гэтак:
J. Stankevich, c/o Fr. Skoryna Society, 6 Vandervoort Place, Brooklyn 37, N.Y. U.S.A.

УВАГА, ПАПІШЧЫКІ Ў ЗНА

Папінчыкі, якія атрымуюць, або якія жадаюць атрымваць газету «Б-ну» лётніцкай поштай у 1959 г. павінны прыслаць гадавую падпіску ў суме 16 (шаснаццаці) дал. да дня 15-га студзеня 1959 г. на ніжэй паданы адрас нашага прадстаўніка:

Mr. B. Danilovich
303. Howard Str.
New Brunswick, N. J. U. S. A.

ПОШУКІ

Ад часу заканчэньня вайны шукаю сваю сям'ю, якую большавікі вывезьлі ў Расею.

Каролька Мікалай, сын Язэпа, 73 гады, радз. у Міратычах Наваградзкага павету, у 1941 г. вывезены зь Сенкевічаў Лунінецкага павету;

Лукашэвіч Уладзімер, сын Аляксандра, 63 гады, радз. у Запросі Лунінецкага павету;

Лукашэвіч (жонка) Кацярына, дачка Уладзімера.

Былі вывезеныя большавікамі ў 1940 г. і знаходзіліся ў лягеры на станцыі Халмагорск Архангельскай вобласьці.

Усе весткі ласкава прашу слаць на наступны адрас:

Peter Borkowski
1326 Wellington Ave.
Chicago 13, Ill.
U. S. A.

*

Алесь Юрыс шукае бацькоў Івана й Марыю, а таксама сёстраў Нюру й Марысю зь вёскі Вялікая Обрына спад Міра, пав. Стоўпчы.

Узнагарода 100 (сто) даляраў асобе, якая падасць дакладныя весткі на ніжэй паданы адрас:

Mr. A. Jurys
5434s. 50th Str.
Omaha 7, Nebr., U. S. A.

ДА ўВАГІ НАШЫХ ПРАДСТАЎНІКОЎ, КАРЭСПАНДЭНТАЎ І ўСІХ СУПРАЦОЎНІКАЎ І ЧЫТАЧОЎ

Ветліва просім уся афіцыйнальную карэспандэнцыю, прызначаную для «Бацькаўшчыны», накіроўваць на ніжэй пададзены адрас газэты, а не на паасобных сяброў рэдакцыі:

„Bačkausčyna“,
(13b) München 19, Schliessfach 69.

На запытаньні некаторых чытачоў, паведамляем, што ў вынітковых выпадках карэспандэнцыю можна высылкаць таксама на паасобныя прозьвішчы не падаючы назову газэты, а толькі ейны адрас.

Рэдакцыя

ДА ўВАГІ НАШЫХ ДАПІШЧЫКАЎ І КАРЭСПАНДЭНТАЎ

Каб палягчыць працу рэдактароў «Бацькаўшчыны» й не абцяжарваць іх лішняй тэхнічнай работай, ветліва просім нашых супрацоўнікаў і карэспандэнтаў прысылаць, у меру магчымасьці, матэрыялы да друку: саныя на машынах кірылічным шрыфтам на адным баку паперы й з шырокімі інтэрваламі між радкамі.

Рэдакцыя «Бацькаўшчыны»

НАШЫЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ

АНГЕЛЬШЧЫНА:

Mr. Aleksander Laszuk, 97 Moore Park Rd., London, S. W. 6.

АРГЕНТЫНА:

Asociacion Bielorusa en la Argentina, Calle Coronel Sayos 2877, Valentin Alsina, p-cia Buenos Aires.

АўСТРАЛІЯ:

Mr. A. Vasilenia, 39 Edwin St., Croydon, N. S. W.
Mr. A. Maroz, 109 Morrison Rd., Midland Junction, W. A.
Mr. M. Nikan, 14 Steel St., Spotswood—Melbourne, Vic.
Mr. W. Akavity, 80 Tapley Hill Rd., Royal Park, S. A.

БРАЗЫЛІЯ:

Mr. C. Cimafejcyk, Prasa 76, Tiridentos, Curitiba — Parana.

ЗАДІНОЧАНЫЯ ШТАТЫ:

Mrs. L. Bielenis, 2042 W. St. Paul Ave., Chicago 47, Ill.
Mr. B. Danilovich, 303 Howard St., New Brunswick, N. J.
Mr. U. Duniec, 814 Brayton Ave., Cleveland 13, Ohio.

КАНАДА:

Mr. K. Akula, 57 Riverdale Ave., Toronto, Ont.

ФРАНЦЫЯ:

Mr. V. Mickievich, 47 Bd. de Bezons, Sartrouville (S. et O.).
Mr. W. Kasztelan, 33 rue Kleber, Mouvoux (Nord).

Беларускі тывдзёнік палітыкі, культуры й грамадзкага жыцця.

Выдавец: Уладзімер Бортнік

РЭДАГУЕ КАЛЕГІЯ

Артыкулы, падпісаныя прозьвішчам або ініцыяламі аўтара, не заўсёды выражаюць пагляды Рэдакцыі.